

Список використаних джерел:

1. Основні показники діяльності банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
2. Річний звіт Національного банку України за 2010 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

Ніценко В.С., Єгорова В.Г.

Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса, Україна

ВПЛИВ СОТ НА РОЗВИТОК ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Розвиток національної макросистеми супроводжується поглибленням її інтеграції в глобальний економічний простір. Однією із знакових подій, які засвідчують активну участь вітчизняної економіки у міжнародному поділі праці, що, власне, і є найбільш характерним виявом глобалізації, та визначають умови її довгострокового розвитку, став вступ України до СОТ в 2008 році.

16 травня Україна стала 152-м повноправним членом Світової організації торгівлі. За 14 років переговорів Україна пройшла шлях економічних і структурних реформ, трансформації від адміністративно-планової до ринкової економіки, завершила двосторонні переговори з країнами-членами СОТ, ухвалила понад 50 необхідних для адаптації українського законодавства до вимог СОТ законів.

За даними Міністерства економіки, з моменту вступу України до СОТ країна отримувала такі переваги як поліпшення умов торгівлі зі 151 країною світу, на частку яких припадає понад 95% світової торгівлі. Крім того, такий крок веде до зменшення тарифних і нетарифних обмежень на доступ українських товарів на товарні ринки країн-членів СОТ, до набуття офіційного статусу переговорного процесу зі створення зони вільної торгівлі з ЄС.

Але при оцінці реальних наслідків інтеграції України у світове господарство слід враховувати, що кодекси і конвенції СОТ не є прийнятними для усіх без виключення країн – і розвинених, і тих, які тільки ступили на шлях ринкових перетворень або долають соціально-економічну кризу. З одного боку, за допомогою СОТ вирішується широке коло питань, а з іншої – у взаємовідносинах між економічно розвиненими країнами, між країнами, що розвиваються, безперервно виникають проблеми і протиріччя, більшість яких обумовлена конфліктами інтересів самих країн-учасниць СОТ.

Головна роль у світовому виробництві і експорті лідерів економічного розвитку полегшує встановлення вигідних саме ним «правил гри», що ускладнюють положення найбільш слабких партнерів. Розширюючи сферу свого впливу через СОТ, розвинені країни керуються передусім своїми інтересами і навряд чи поступляться ними на користь менш розвинених країн.

Постійно йде боротьба країн, прагнучих реалізувати свої інтереси як у рамках діючої правової системи СОТ, так і за допомогою її розширення. Звідси – торгові конфлікти, спори з приводу застосування тих або інших норм, зафік-

сованих угодами СОТ. Конфлікт інтересів країн-учасниць СОТ і несумісність позицій різних сторін переговорного процесу в останні декілька років досягли глобальних масштабів. Більшість країн, що розвиваються, заявляють, що вони не лише не можуть дозволити собі розширити рамки лібералізації торгових стосунків, але і виступають з пропозицією відстрочити введення раніше досягнутих домовленостей Уругвайського раунду. Механізм ухвалення рішень, що склався до СОТ, на основі консенсусу (хоча формально передбачено голосування) дозволяє найбільшим розвиненим країнам – в першу чергу США і Європейському Союзу – контролювати діяльність Організації.

На сьогоднішній день, надзвичайно важко оцінити позитивний чи негативний ефект від вступу в СОТ, так як для українських підприємств нові експортні можливості пов'язані з вступом в СОТ нівелювалися фінансовою кризою. Для основних українських експортерів–металургів, 2009 рік скоріше був роком виживання та пошуку фінансування, аніж роком експортної експансії. Щодо 2010 року експорт товарів скоротився за рік на 41%. Продаж недорогоцінних металів і виробів з них, як і раніше – основа вітчизняного експорту: 32,3% загального (проти 41,2% 2008 року). Імпорт товарів скоротився за рік майже вдвічі (на 47%), а частка енергоносіїв у ньому збільшилась з 26,7% 2008 року до 32,2% торік [3].

Також на даний момент в Україні склалася доволі складна ситуація із регулюванням експорту-імпорту сільськогосподарської продукції. Незважаючи на вступ до СОТ, Україна не входить до списку країн, які можуть вільно експортувати живих тварин і м'ясо до ЄС, адже імпорт свіжого м'яса сільськогосподарських тварин, м'ясопродуктів, живих тварин і птиці з України до ЄС не дозволяється. Україні дозволено експортувати до ЄС лише живих коней і віслуків. Основна перешкода для українського експорту в ЄС – невідповідність продукції стандартам якості, ухваленим у ЄС. На цей момент лише половину вітчизняних стандартів для сільськогосподарської продукції гармонізовано з міжнародними стандартами, для харчової промисловості показник не перевищує одну третину [1].

Аналіз статистики зовнішньоекономічної діяльності за останні п'ять років свідчить, що за рівних за ціною річних обсягів експортних та імпортних поставок продукції, за ваговими показниками український експорт переважає імпорт як мінімум втричі. Це означає, що конкурентоспроможною на світових ринках є здебільшого українська продукція з мінімальним відхиленням від первинного, фактично сировинного стану та мінімальним ступенем її обробки. Саме тому можна констатувати факт перетворення нашої держави у сировинний придаток більш розвинених країн. Поліпшити стан справ у цьому напрямку мало б приведення українського митного тарифу до мінімальних значень відповідно до норм СОТ, що, звісно, стане не тільки «шоковим заходом» для української економіки, але й завдяки своїй ринковій спрямованості приведе до швидкої ліквідації в Україні застарілих, надзатратних виробництв або до їх модернізації.

Ключовим завданням податкового стимулювання експортно-імпортної діяльності суб'єктів господарювання на аграрному ринку має стати сприяння імпорту необхідних для внутрішнього виробництва товарів, збільшення обсягів

експорту. Вітчизняні експортери повинні мати вільний доступ до іноземних виробничих ресурсів за світовими цінами. Тому необхідно зменшити вплив тарифного та нетарифного регулювання на ці галузі, забезпечити своєчасне відшкодування податку на додану вартість. Ці заходи підвищать конкурентоздатність вітчизняних товарів на зовнішньому ринку.

Нині можливості українського тваринництва нарощувати експорт дуже обмежені. Наразі, з всієї тваринницької галузі, лише птахівництво здатне задовольнити потреби внутрішнього ринку, тоді як на внутрішньому ринку свинини та яловичини існує дефіцит вітчизняної продукції.

Також нестабільною є ситуація в рослинництві, оскільки порядок квотування експорту має бути комплексним. На початку жовтня 2010 року уряд ввів квотування експорту зерна на термін до 31 грудня 2010 року.

В кінці року воно було продовжене до 31 березня 2011 року. При цьому сумарний розмір квот був збільшений на 1,5 мільйона тонн – до 4,2 мільйона тонн.

За цей час квоти розподілялися двічі способом, що викликав потім різку критику з боку учасників ринку: багато компаній не змогли вчасно отримати висновки Мінагропроду про наявність зерна, які необхідні для подачі заявки на отримання квоти [4].

До числа ключових проблем, що стримують розвиток експортних операцій із сільськогосподарською продукцією, відноситься також проблема невідшкодування (несвоєчасного відшкодування) податку на додану вартість експортерам сільськогосподарської продукції.

Для максимальної ефективності використання податкових важелів впливу на експортно-імпортні операції потрібен комплексний підхід. Тобто, для рослинництва доцільно використовувати систему прогнозування врожаю, вивчати ситуацію на світових ринках продовольства, контролювати стан державних резервів, складати баланси нормативного споживання продукції для харчових та фуражних цілей, формувати перехідні запаси на наступний рік. Для тваринництва потрібно враховувати такі показники, як: кількість худоби на одну тисячу населення, ситуації на світових ринках.

Модель податкового регулювання експортно-імпортних операцій із сільськогосподарською продукцією повинна містити такі складові (блоки):

1. Прогнозування обсягів виробництва та складання балансів продукції – визначення потенційних обсягів експорту сільськогосподарської продукції на світові ринки по видах або необхідні обсяги її імпорту з метою збереження продовольчої безпеки.

2. Визначення ринків збуту продукції – пошук свого місця в світовій торгівлі сільськогосподарською продукцією, знаходження привабливих ринків для збуту продукції. Оскільки Україна є членом СОТ, то має ряд переваг в порівнянні з країнами, які не є членами даної організації. Проте, як свідчить практика, ринки країн ЄС та США є для України недоступними в силу того, що не дотримується рівність умови конкурування. Даним ринкам притаманний занадто значний рівень прихованого протекціонізму, прикладом чого слугує субсидія на виробництво молочної продукції в країнах ЄС.

3. Формування інструментарію фінансового регулювання ситуації на внутрішньому ринку сільськогосподарської продукції – застосування податкових інструментів та важелів з метою впливу на процеси ціноутворення даного виду продукції [2].

Вітчизняна економіка ще має пройти тривалий шлях ефективного інтегрування у систему міжнародного поділу праці і товарообміну, подолати певні технологічні та інші перешкоди на цьому шляху, вирішити проблеми здійснення прогресивних структурних зрушень, це зокрема передбачає посилення уваги до раціональної організації зовнішньоекономічних зв'язків нашої країни, забезпечення їх динамічного зростання і оптимізації в умовах глобалізації.

Список використаних джерел:

1. Зайчук Т.О. Вітчизняний ринок екологічно чистих продуктів харчування та шляхи його розвитку / Т.О.Зайчук // Економіка і прогнозування. – 2009. – № 4. – С. 114-126.
2. Михайленко В.М. Моделі прийняття рішень в управлінні виробничим потенціалом агропромислового комплексу регіону / В.М. Михайленко, Н.І. Черняк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 1. – С. 257-261.
3. Моніторинг макроекономічних та галузевих показників // Міністерство економіки України. – 2010. – Жовт.
4. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://tsn.ua/groshi/uryad-podovzhiv-kvoti-na-eksport-zernovih.html>

Перикова В.С.

Європейський університет, Нікопольська філія, Україна

ПЕНСІЙНА СИСТЕМА УКРАЇНИ – МИНУЛЕ ТА СВІТЛЕ МАЙБУТНЄ

65% українських пенсіонерів отримують пенсію у розмірі менше 1000 гривень на місяць – це один з найнижчих показників середньої пенсії на континенті. 14,4 млн. працюючих українців проти 13,7 млн. пенсіонерів – це така пропорція 2010 року. З часом ситуація лише погіршилась би, якби не прийняття пенсійної реформи, котра вступила в силу з 1 жовтня 2011 року (деякі пункти – із 1 січня 2012-го). Вся річ у тім, що наша існуюча пенсійна система майже без змін існувала понад 80 років, а сама система пенсійного страхування була створена ще давніше – у 1889 році канцлером Німеччини Отто фон Бісмарком. 11 лютого 1930 року Рада народних комісарів СРСР встановила пенсійний вік – 60 років для чоловіків і 55 років для жінок. У той час тільки кожен третій чоловік та кожна друга жінка доживали до виходу на пенсію. Зараз демографічна ситуація кардинально змінилася, тому було змінено пенсійний вік і пенсійну систему загалом. Відтягувати пенсійні проблеми було вже нікуди – дефіцит Пенсійного фонду у 2010 році становив 34,4 млрд. грн., щороку держава витрачала близько 25 млрд. грн. на доплати майже 3 млн. пенсіонерів, оскільки нараховані їм пенсії нижчі від прожиткового мінімуму. Тому пенсійна реформа – це необхідність та альтернативи їй просто немає. Головна мета нової пенсійної системи – створення умов для підвищення пенсії, забезпечення гідної старості